

«Переклад промов»
(шифр)

**«ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ПОЛІТИЧНИХ
ПРОМОВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ УКРАЇНСЬКОЮ»**

Галузь:
Переклад

2021

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	6
1.1. Місце англомовних політичних промов у системі дискурсів.....	
1.2. Теоретичні основи та принципи перекладу англомовного політичного дискурсу на матеріалі промов.....	8
1.3. Лексичні особливості перекладу текстів політичних промов.....	15
1.4. Стилiстичні особливості перекладу текстів політичних промов.....	19
2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ.....	22
2.1. Аналіз перекладацьких стилістичних трансформацій, використаних на прикладі матеріалу політичних промов.....	22
2.2. Аналіз перекладацьких стилістичних трансформацій, використаних на прикладі матеріалу політичних промов.....	25
ВИСНОВКИ.....	29
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІНФОРМАЦІЇ.....	31
ДОДАТКИ.....	37

ВСТУП

На сучасному етапі існування людство активно розвивається у трьох напрямках: економіка, релігія та політика. Кожен аспект має своє призначення, завдання та різні способи досягнення результату. На відміну від перших двох сфер, політика є однією з найвпливовіших галузей, оскільки має відношення до кожної сфери людської діяльності, вона виступає у ролі рушійної сили у будь-якому аспекті нашого життя.

Проаналізувавши проблеми та питання перекладу політичних промов, виявилось, що незважаючи на велику кількість досліджень у цій галузі, все ще залишаються не дослідженими питання лексико-стилістичних особливостей перекладу політичних промов з англійської мови українською.

Метою наукового дослідження є проаналізувати лексико-стилістичні особливості, які виникають при перекладі політичних промов з англійської мови українською та виокремити основні лексичні та стилістичні перекладацькі трансформації, які застосовуються при перекладі політичних промов.

Об'єктом дослідження є політичні промови, перекладені з англійської мови українською.

Предметом дослідження є лексико-стилістичні особливості перекладу політичних промов з англійської мови українською.

Теоретико-методологічну основу наукового дослідження становлять роботи В.І. Карабана, І.Ю. Синяговської, С.Б. Моркотуна, А.О. Колесника, С.А. Остапенка, Т.А. Пастуха, Д.О. Полєвика, М. Ю. Ребенко та ін.

Актуальність дослідження полягає у недостатньому вивченні лексико-стилістичних особливостей перекладу політичних промов з англійської мови українською.

Для досягнення поставленої мети потрібно виконати такі **завдання**:

- дослідити тексти політичних промов, надати визначення;
- визначити їх лексико-стилістичні особливості;

- провести аналіз лексичних та стилістичних перекладацьких трансформацій на матеріалі текстів політичних промов.

Методи використані у роботі: суцільної вибірки, кількісного аналізу, порівняння, узагальнення, компаративний метод.

Матеріалом дослідження є текстові промови політичних діячів Америки та Великобританії, взяті з таких політичних газет, журналів та англomовних видань як American Rhetoric, Conservative Home, Miller Center, Vox, Politics, New York Times, RealClearPolitics, Press Conservatives, Politics Home, Boston Globe.

Наукова новизна роботи полягає в описанні лексичних та стилістичних особливостей перекладу текстів у сучасному політичному дискурсі. У роботі запропонований аналіз перекладацьких трансформацій, використаних при перекладі політичних промов.

Теоретична значущість дослідження полягає у подальшому дослідженні саме лексико-стилістичних особливостей функціонування промов політиків у сучасному політичному дискурсі.

Практична цінність роботи полягає в тому, що викладений в ній аналіз використання лексичних та стилістичних трансформацій може знайти застосування у подальшому дослідженні особливостей та труднощів перекладу політичних промов.

Робота складається із вступу, двох розділів, висновків і переліку використаної літератури.

У вступі визначаються мета й завдання дослідження, описується актуальність, наукова новизна, теоретична значимість і практична цінність роботи, визначається предмет і об'єкт дослідження.

У першому розділі досліджується поняття політичної промови, розглядаються її лексико-стилістичні особливості та їх вплив на переклад.

У другому розділі проаналізовані лексичні та стилістичні трансформації, які були застосовані при перекладі англomовних політичних промов.

У висновках підсумовуються результати, отримані в ході написання наукової роботи, і визначаються перспективи подальшого вивчення цієї проблематики.

До роботи також додається список використаних джерел та додатки.

РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСТІВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

1.1. Місце англомовних політичних промов у системі дискурсів

Виступ політика – ідеально спланована кампанія, яка потребує досить довготривалої і ретельної підготовки. Це складний процес, адже в результаті вони повинні не лише донести інформацію до суспільства щодо якоїсь сфери економічного, політичного чи суспільного життя, але, що важливіше, досягти взаєморозуміння з аудиторією, переконати своїх громадян зайняти ту чи іншу позицію, а також заручитися їх підтримкою.

Головним інструментом, яким користуються політики задля досягнення своїх цілей, є політична промова. Політична промова – це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін. Політичною промовою може бути парламентський виступ як публічне намагання переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Для цього використовуються оригінальні пропозиції, аргументи, несподівані думки, емоційний виклад, швидка реакція, "рамка" мовного етикету [1, с. 235].

Політичні промови майже завжди є гостропубліцистичними, тому що в них є ствердження певної ідеї, погляду, напрямку, ідеологічної позиції, а це неминуче означає відмову від інших позицій, якщо навіть вони й не називаються. Вираження ідейної позиції, особливо на великий загаль слухачів, завжди потребує пафосу, який може виражатися по-різному: вдалими, «ударними» перифразами, порівняннями і зіставленнями, епітетами й метафорами, морально-етичними антитезами, ствердними запереченнями, повторенням певних ідеологем, гіперболами, актуалізацією окремих слів і виразів, влучних і дотичних до ситуації, ритмічним синтаксисом,

експресивним тонуванням. Попередньо підготовлена і написана політична промова завжди має бути розрахована на живе виголошення.

Як і будь-які промови, політичні також мають свою власну класифікацію.

О.В. Падалка виокремлює такі види політичних промов:

- парламентські промови;
- передвиборчі промови;
- партійні промови;
- дипломатичні промови;
- вітальні промови;
- святкові промови.

Парламентський виступ – це публічне намагання переконати аудиторію в доцільності певної ідеї, заходів, дій. Для цього використовуються оригінальні пропозиції, аргументи, несподівані думки, емоційний виклад, швидка реакція, "рамка" мовного етикету [1, с. 235].

На думку Т.В. Бурмістенко, передвиборчі промови проголошуються політиком, який має намір балотуватися на пост Президента, перед виборами. Основною метою передвиборчих промов є утримання влади й схилення на свій бік виборців. О.В. Падалка визначає партійні промови, як ті, що створюються для висування власних ідей та цілей, їх пропаганда [1, с. 236].

Дипломатична промова може охоплювати майже всі елементи комунікативного процесу, вона здебільшого належить до сфери ділової комунікації і відрізняється певними особливостями офіційно-ділового стилю, який обслуговує правову й адміністративно-суспільну сфери діяльності та використовується при написанні документів, ділових паперів і листів у державних закладах, а також у різних видах ділового усного спілкування

У своїй роботі, О.В. Падалка вважає вітальні промови однією з прерогатив представників влади, вони формально призначені тематиці заходу, але ж насправді слугують популяризації промовцем своїх цілей і завдань. Святкові промови мають ритуальний характер та виражають загальні цінності й

погляди. Масова аудиторія, на яку спрямовані святкові промови, має від них певні очікування, що є результатом набутого досвіду та знань відповідного ритуалу.

Політична мова пов'язана з важливими подіями суспільно політичного життя (наприклад, вибори до органів державної влади). Вона завжди впливає на інтелектуальну, емоційну і вольову сфери адресата. У політичних промовах часто цитуються програмні документи (програму партії чи маніфест руху) та інші прецедентні тексти (промови політичних діячів).

1.2. Теоретичні основи та принципи перекладу англomовного політичного дискурсу на матеріалі промов

У часи глобалізації політична діяльність привертає велику увагу. Оскільки політика та політичне життя знаходяться у центрі уваги, вони формують підґрунтя для багатьох досліджень на тему політичного дискурсу.

Загалом, у Великому тлумачному словнику сучасної української мови, дискурс має таке визначення – розмова, словесна розправа [2, с. 299]. Голландський лінгвіст Т. ван Дейк розглядає дискурс як комунікативну подію (складну єдність мовної форми, значення і дії), відтворену учасниками спілкування, в якій задіяна не лише мова в її фактичному використанні, але й ті ментальні процеси, які постійно супроводжують процес комунікації, а також спосіб актуалізації тексту в певних ментальних і прагматичних умовах [3, с. 52].

Політичний дискурс, як різновид дискурсу, або субдискурс розгортається для досягнення, збереження та здійснення політичної влади. Основним наміром політичного дискурсу є потреба адресанта висловити своє бачення дійсності та переконати адресатів у тому, що таке бачення є єдино правильним. При цьому мовець оперує подіями майбутнього, тому вибір відповідних мовних засобів може відіграти вирішальну роль. [4, с. 266].

Оскільки мета перекладу політичного дискурсу – викликати в іншомовного адресата реакцію, подібну до реакції адресатів вихідного тексту,

то завдання перекладача ускладнюється ще й тим, що політичний дискурс апелює до ієрархії цінностей, актуальної лише в межах певної культури, для якої політичний дискурс власне створений. Перекладач повинен, перш за все, правильно інтерпретувати вихідний текст, а тоді починати пошук засобів мови перекладу, здатних передати функцію вихідного повідомлення, його прагматику й емоційність. Національно специфічні реалії, особливості мовлення окремих політиків, авторські метафори та ідіоми, які підкреслюють національний колорит політичного дискурсу, викликають значні труднощі для перекладу [5, с. 62].

Політичним текстам не властива логічна стрункість. Часто використовуються мовні шаблони й стереотипи. Незручні вислови замінюються умовними, а то й такими, що нічого не означають. Політична мова у промовах також віддає перевагу коментуванню, а не інформації. Важливою особливістю є спрямованість аргументів переважно на почуття, а не на розум [6, с. 22-23]. Саме тому враховуючи усі особливості політичних промов та застосовуючи перекладацькі стратегії, можна виокремити цілу низку способів перекладу подібних текстів:

1. дослівний (повний) переклад;
2. використання перекладацьких трансформацій;
3. комплексний переклад.

Дослівний (повний) переклад відбувається послідовно з першого слова речення до останнього. Він не виключає вилучення артиклів та певних лексичних трансформацій, якщо внаслідок їх застосування структура й порядок членів речення, що перекладається, не змінюється [7, с. 19]: *"Thank you for your presence here today – a historic gesture that speaks to the power of reconciliation and the alliance between the American and Japanese peoples; a reminder that even the deepest wounds of war can give way to friendship and lasting peace."* [3] – *"Дякую за вашу сьогоднішню присутність тут - це історичний жест, який говорить про силу примирення та союз між американським та японським*

народами; нагадування про те, що навіть найглибші рани війни можуть дати шлях дружбі та міцному миру.”

Найбільш уживаним способом за статистичними даними, а саме 49%, перекладу політичних промов є використання перекладацьких трансформацій. Діаграма 1 (див. ст. 37).

Трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [9, с. 89].

Слушно зауважимо, що трансформація – основа більшості прийомів перекладу, яка полягає в зміні формальних (лексичні або граматичні трансформації) або семантичних (семантичні трансформації) компонентів вихідного тексту при збереженні інформації, призначеної для передачі [9, с. 89].

А. Фітерман та Т. Левицька виокремлюють три типи перекладацьких трансформацій [9, с. 89].

1. Граматичні трансформації. До них належать такі прийоми: перестановки, вилучення, додавання та заміни пропозицій.

2. Стилїстичні трансформації. До цієї категорії можна віднести такі прийоми, як синонімічні заміни та описовий переклад, компенсація та адаптація.

3. Лексичні трансформації. До них входять заміна і додавання, конкретизація і генералізація пропозицій, транскрибування і транслітерація та антонімічний переклад.

Перестановка, як вид граматичної перекладацької трансформації – це зміна розташування мовних одиниць у тексті перекладу у порівнянні з текстом оригіналу. Наприклад, *“It is a profound honor to stand in this city, by this monument to the Warsaw Uprising, and to address the Polish nation **that so many generations have dreamed of: a Poland that is safe, strong, and free**” (Donald Trump)* [10] – *“Це велика честь стояти в цьому місті, біля цього пам’ятника Варшавському повстанню та звертатися до польської нації, **про яку мріяли***

так багато поколінь: Польща, яка є безпечною, сильною та вільною ”
(Дональд Трамп).

Перестановки нерідко супроводжуються іншою граматичною трансформацією – заміною, внаслідок якої змінюються граматичні ознаки слів (наприклад, замість форми однини у перекладі вживається форма множини), частин мови (наприклад, інфінітив у перекладі трансформується в іменник), членів речення (наприклад, додаток при перекладі перетворюється в підмет), слів (наприклад, одне слово при перекладі змінюється на інше, схоже за значенням) та речень (наприклад, просте речення перетворюється на складне або навпаки) [7, с. 20]: *“We stand at the birth of a new millennium ready to unlock the mysteries of space, to free the earth from the miseries of disease, and to harness the energies, industries, and technologies of tomorrow.”* (Donald Trump) [11] – *“Ми стоїмо на порозі нового тисячоліття, готові розкрити таємниці космосу, звільнити землю від напасті хвороб і використати енергію, підприємства та технології завтрашнього дня.”* (Дональд Трамп).

При перекладі суспільно-політичної лексики часто виникає потреба в додаванні слова, що зумовлюється так званою компресією англійської мови [13, с. 85]. Прийом додавання є повною протилежністю прийому опущення: *“These barriers and restrictions, some formal, some informal, erode women’s abilities to participate fully in their economies and to support their families whether as employees or entrepreneurs”* (Hillary Clinton) [14] – *“Ці бар’єри та обмеження, деякі формальні, деякі неформальні, руйнують можливості жінок повноцінно брати участь у економічній сфері життя та підтримувати свої сім’ї, будь то у якості рядових працівників чи підприємців”* (Гіллари Клінтон).

Під стилістичними трансформаціями розуміють такі способи перекладу, за допомогою яких перекладач зміщує стилістичні акценти, нейтралізуючи або, навпаки, актуалізуючи різні відтінки значення, або ж адаптуючи мову перекладу до стилістичних норм, прийнятих у мові перекладу [15, с. 53]. За допомогою стилістичних трансформацій перекладач може передати всю

експресивність та стиль мови тексту оригіналу, не змінюючи зміст тексту перекладу.

Синонімічна заміна є однією із стилістичних перекладацьких трансформацій, її використовують, коли у мові перекладу не існує еквіваленту до слова у мові оригіналу, тоді перекладач підбирає еквівалент, який найбільш вдало передаватиме зміст мовної одиниці, але не є прямим синонімом цього слова. Наприклад: “*So our task is to find a new **framework** that allows for a close economic partnership but holds those rights and obligations in a new and different **balance***” (Theresa May) [16] – “*Таким чином, наше завдання - знайти нову **стратегію**, яка б дозволяла тісне економічне партнерство, але зберігала ці права та обов'язки на новому та інакшому **рівні***” (Тереза Мей).

Описовий переклад – це такий прийом перекладу нових лексичних елементів вихідної мови, коли слово, словосполучення, термін, фразеологізм замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст цього слова або словосполучення (терміна). При застосуванні описового перекладу важливо слідкувати за тим, щоб словосполучення в мові перекладу точно і повно передавало всі основні ознаки поняття, позначеного словом оригіналу [17, с. 723]: “*I have spoken of a **thousand points of light**, of all the community organizations that are spread like stars throughout the Nation, doing good.*” (George Herbert Walker Bush) [18] – “*Я говорив про **некомерційну організацію в підтримку волонтерства “Тисяча точок світла”**, про всі громадські організації, які поширюються як зірки по всій Америці, роблячи добро.*” (Джордж Герберт Вокер Буш).

За І. Корунцем, компенсацією називається такий спосіб перекладу, при якому елементи змісту оригіналу, що були втрачені під час перекладу, передаються в тексті якимось іншим чином для компенсації семантичної втрати. Інакше кажучи, це заміна елемента оригіналу, який складно передати, аналогічним або яким-небудь іншим елементом, що компенсує втрату інформації і здатний справити подібну дію на читача [19, с. 107], наприклад: “*Our community of nations is under threat on multiple fronts, as the arc of*

insecurity builds on NATO's periphery and beyond” (James Mattis) [20] – “*Нашій спільноті націй загрожують численні фронти, оскільки нестійка політична обстановка утворюється на кордонах НАТО та за його межами*” (Джеймс Меттіс).

Ще однією стилістичною трансформацією є адаптація. Адаптацією називається крайня форма перетворень оригіналу, що дозволяється при перекладі, та внаслідок якої виникають не тільки зміни в зображенні певної предметної ситуації, але й змінюється сама предметна ситуація в тексті перекладу [21, с. 179]. Наприклад, нерідко потребують пояснення назви різного роду географічних і культурно-побутових реалій, що згадуються в оригіналі [22, с. 215]: “*We’ve already had as much flooding, for example, along the FDR which is fundamentally closed at the moment, as we did in Hurricane Irene*” (Michael Bloomberg) [23] – “*Ми вже маємо багато затоплених територій, наприклад, уздовж магістралі ім. Франкліна Делано Рузвельта, яка на сьогодні повністю перекрита, як і при урагані Ірен*” (Майкл Блумберг).

Однією з найбільш розповсюджених лексичних трансформацій є конкретизація. За статистичними підрахунками частота вживання цього типу лексичних трансформацій складає 12%, що проілюстровано у діаграма 2 (див. ст. 37).

Зауважимо, що конкретизація – це спосіб перекладу, при якому виникає заміна слова або словосполучення іноземної мови з більше широким предметно-логічним значенням на слово в перекладі з більше вузьким значенням, наприклад: “*And that is the beauty of West Point. It’s a place where you learn that your greatest achievements will never come easily, and they will never be achieved alone. You learn that **duty, honor, and country** are not simply words, but guideposts*” (Michelle Obama) [24] – “*І це є красою військової академії “Вест Пойнт”. Це місце, де ви дізнаєтесь, що ваші найбільші досягнення не досягаються легко, і ви не досянете нічого поодиночі. Ви дізнаєтесь, що слова Дугласа Макарура “обов’язок, честь та країна” - це не просто слова, а орієнтири*” (Мішель Обама).

Генералізація значення слова – трансформація, протилежна за значенням конкретизації: *“If you know anything about **Hoosiers**, you know we like to suit up and compete. We play to win” (Mike Pence) [25]* – *“Якщо ви знаєте що-небудь про жителів штату Індіана, ви знаєте, що ми любимо приймати участь та змагатися. Ми граємо, щоб перемогти” (Майк Пенс).*

Одним із найпростіших способів перекладу серед лексичних трансформацій є транскрибування та транслітерація, тобто побуквенна чи пофонемна передача вихідної лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу, наприклад: *“Because of their diverse beliefs, **Ann Hutchinson** was exiled from Massachusetts Bay, **Roger Williams** founded **Rhode Island**, and two centuries later, **Brigham Young** set out for the West” (Mitt Romney) [26]* – *“Через інакші переконання **Ен Хатчінсон** була вислана з Массачусетського затоку, **Роджер Вільямс** заснував **Род-Айленд**, а через два століття **Брігем Янг** вирушив на Захід” (Мітт Ромні).*

Приєм антонімічного перекладу полягає у передачі поняття протилежним, часто із запереченням, тобто антонімом українського відповідника цього слова [27, с. 98]: *“And **I don't care** what your ethnic background -- what your ideology. **I don't care** whether you're younger or older. **I don't care** whether you were born in America or you're a naturalized citizen” (Newt Gingrich) [28]* – *“І мені байдуже, яке у вас етнічне походження - яка ваша ідеологія. Мені байдуже, ви молоді чи у віці. Мені байдуже, ви народилися в Америці чи ви стали громадянином внаслідок натуралізації” (Ньют Гінгріч).* Під час аналізу способів перекладу, виконано статистичний підрахунок частотності використання, що зазначено у висновках.

Оскільки дослівний переклад не завжди може адекватно передати всю суть тексту оригіналу, а всі перекладацькі трансформації поділені умовно і не можуть використовуватися окремо одна від одної, перекладачі використовують принцип комплексного перекладу. Досить часто перекладачі поєднують у роботі перекладацькі трансформації, наприклад, лексичні з граматичними або стилістичними.

1.3. Лексичні особливості перекладу текстів політичних промов

Досить часто при перекладі політичних промов у перекладача виникають труднощі з перекладом різного роду реалій, які не мають еквівалентів у іншій мові. Такими реаліями виступають мовні лакуни.

Слушно виокремити, що лакуни – це те, що в одних мовах і культурах позначається як окреме поняття, а в інших не знаходить суспільно-закріпленого відображення. Лакуни дозволяють виявити невідповідності і співпадання, що існують у вербальному й невербальному досвіді тих чи інших лінгвокультурних спільнот [29, с. 99]. Мова політичних промов рясніє різноманітними мовними лакунами, які підкреслюють особливості, притаманні лише англійській мові, наприклад: *Lord Mayor* – лорд-мер; *Superior court* – вищий суд; *Union Jack* – державний прапор Великобританії;

Переклад подібної лексики є досить складним завданням для перекладача, бо під час перекладу відбувається не тільки зіставлення різних мовних систем, а й зіткнення різних культур, саме тому перекладач, спираючись на свої знання та досвід повинен обрати варіант, який найбільш підходить, а деколи є єдино можливим. Беручи до уваги вищезгадані особливості, Л. С. Бархударов виокремлює такі основні способи перекладу безеквівалентної лексики [30, с. 13-14]:

1. Транслітерація та транскрипція доцільні там, де важливо зберегти лексичну стислість позначення і разом з тим підкреслити специфічність названого об'єкту або поняття, яке відсутнє у мові перекладу. Ці способи перекладу застосовуються при передачі іншомовних власних назв, географічних назв та назв різних компаній, фірм, готелів, газет та журналів [31, с. 14]. Наприклад, “*Our assessment of the situation in the former Yugoslavia could well change if and as the situation changes*” (George H. W. Bush) – “*Наша оцінка ситуації в колишній Югославії цілком може змінитися, якщо і яким чином зміниться сама ситуація*” (Джордж Герберт Вокер Буш).

2. Калькування. Цей спосіб перекладу передбачає переніс лексики вихідної мови за допомогою заміни її частин прямими відповідниками у мові перекладу: *county* – графство; *sheriff* – шериф.

3. Описовий переклад полягає у поясненні чи описі якісних характеристик того чи іншого слова за допомогою словосполучень та речень мовою перекладу, наприклад: *House of Lords* – верхня палата Парламенту Великої Британії;

4. Наближений переклад. Суть цього способу полягає в тому, що замість іншомовної реалії перекладач використовує реалію мови, яка має власну національну специфіку, але в той же час має багато спільного з реалією вихідної мови. [30, с. 14]: *Oval Office* – президент США; *The Crown* – королева Великобританії.

Із розвитком суспільства та його науково-технічним прогресом збільшується кількість скорочень, тому аббревіатури стали одним з найпродуктивніших методів поповнення словникового запасу багатьох мов у найрізноманітніших сферах.

До найпопулярніших способів перекладу аббревіатур та скорочень відносять калькування, транслітерація, транскрипція та експлікація.

При калькуванні складові частини лексичної одиниці перекладаються відповідниками мови перекладу: *UN* – ООН (Організація Об'єднаних Націй); *IMF* – МВФ (Міжнародний Валютний Фонд); *OAS* – ОАД (Організація Американських Держав); *IMO* – ММО (Міжнародна Морська Організація);

Транслітерація та транскрипція при перекладі аббревіатур та скорочень рідко бувають у чистому вигляді, частіше використовується транскрипція із збереженням елементів транслітерації [33, с. 49], наприклад *NATO* – НАТО (Організація Північноатлантичного договору); *WTO* – ВТО (Світова організація торгівлі).

Експлікація (описовий переклад) – це лексико-граматична трансформація, при якій лексична одиниця мови-оригіналу замінюється словосполученням, яке дає пояснення або визначення цієї одиниці [34, с. 81]: “*And here at APEC, we've*

been taking steps, as we were at the G20 in Hangzhou, to start addressing these issues in a systematic way” (Barack Obama) [32] – “ І ось в АТЕС, у Ханчжоу, ми вживали заходів, так як ми були у складі Великої двадцятки, у групі найбільш розвинутих індустріальних країн, щоб почати систематично вирішувати ці проблеми” (Барак Обама).

Під впливом глобалізації, інформаційної революції, економічних перетворень сучасна англійська мова поповнюється новими словами та сполуками, створеними для номінації предметів чи вираження нових понять, які прийнято називати неологізмами [35, с. 139].

При перекладі неологізмів, як і будь-якої іншої лексики, виникають труднощі. Для того, щоб переклад зміг адекватно донести значення неологізму, перекладачеві спочатку необхідно знайти значення слова-неологізму у відповідному словнику, детально дослідити його і вже потім підібрати доречний спосіб перекладу. Це може бути калькування, транслітерація чи транскрибування, описовий переклад чи приблизний переклад.

За останні роки з’явилася чимала кількість неологізмів, яка описує всі політичні події та процеси у світі: *Trump derangement syndrome (TDS) – термін, спрямований на опис критики чи негативної реакції президента США Дональда Трампа, mitthead – людина, яка постійно змінює свою політичну позицію.*

При перекладі такої лексики як неологізми перекладачеві необхідно достеменно розібратися у значенні, яке несе неологізм та використовуючи і комбінуючи перекладацькі прийоми та принципи донести інформацію до реципієнта та зробити її доступною для розуміння.

У політичному дискурсі за останній період часу великого значення набуло використання фразеологічних одиниць як компоненту мовної структури. Водночас варто наголосити, що вживання ідіом у сфері політики залежить і від компетенції співрозмовника [36, с. 108].

Англомовні фразеологізми політичного дискурсу – це одна з мовленнєвих універсалій. Передача англійських фразеологізмів українською мовою – це

складне завдання, перекладачеві необхідно розглядати фразеологічну одиницю як єдине семантичне ціле та чітко зрозуміти, що заміна їх словами прямого значення обов'язково спричинить нерозуміння образів, до яких звикла людина [37, с. 93].

Спеціаліст з фразеології англійської мови О. Кунін створив способи перекладу фразеологізмів, до яких відносять: повний еквівалент, частковий еквівалент, калькування та описовий переклад [38, с. 289].

Перший спосіб це повний еквівалент, тобто коли англійський фразеологізм співпадає за значенням, лексичним складом та граматичною структурою з українським варіантом [39, с. 90]. Наприклад: “*Our public services cut to the bone; our communities divided; our shared British values of decency, tolerance and generosity cast aside*” (Nick Clegg) [40] – “*Наші державні служби зведені нанівець; наші громади розділені; наші загальні британські цінності пристойності, толерантності та великодушності відкинуті*” (Нік Клегг).

Другий спосіб перекладу – частковий еквівалент, коли варіант перекладу фразеологічної одиниці має однакове значення але відрізняється граматично або лексично [41, с. 90]. Наприклад: “*...my hairs standing up on the back of my neck as a succession of democratically elected leaders, some of them just out of prison, walked onto that stage and praised Margaret Thatcher and our Party for the inspiration she gave on our long march to freedom*” (David Cameron) [12] – “*...в мене волосся на голові стало дибки, коли ряд лідерів, обраних демократичним шляхом, які нещодавно звільнилися з під варті, вийшли на сцену та поклонялись Маргарет Тетчер та нашій Партії за натхнення, яке вона дала на довгому шляху до свободи*” (Девід Камерон).

Третій спосіб перекладу – калькування, тобто переклад частин іншомовного слова (складного, похідного або словосполучення) з подальшим складанням елементів в одне ціле. При використанні такого способу перекладу необхідно надавати пояснення неіснуючих в мові перекладу реалій, незважаючи на те, що образність фразеологічної одиниці зберігається [39, с. 90]. Наприклад, “*This “on demand” or so-called “gig economy” is creating*

exciting opportunities and unleashing innovation ... ” (Hillary Clinton) [41] – “Ця “економіка на вимогу” або так звана “гігономія” створює захоплюючі можливості та розкриває інновації...” (Гіллари Клінтон).

Та останній, четвертий спосіб перекладу – описовий, тобто передача змісту фразеологізму з втратою його образності. Такий спосіб не завжди є дуже влучним, тому що він не повністю передає забарвленість та образність тексту оригіналу та в деяких випадках навіть втрачає приховане значення [39, с. 91]. Наприклад, “*We're going to start the engine rolling again because right now our country is dying at 1 percent GDP*” (Donald Trump) [42] – “Ми збираємося знову докласти зусиль, бо прямо зараз наша країна помирає з 1 відсотком НВП” (Дональд Трамп).

Через те, що більшість англійських фразеологічних одиниць не завжди мають повний еквівалент в українській мові, такий спосіб перекладу зустрічається досить рідко. Оптимальним способом перекладу подібної лексики є застосування калькування у поєднанні з описовим перекладом. Під час аналізу способів перекладу мовних одиниць, було виконано аналіз їх найбільш частотних способів перекладу, що проілюстровано у висновках.

1.4. Стилiстичнi особливостi перекладу текстiв полiтичних промов

Політична промова – основний інструмент політиків, засіб, яким вони апелюють та встановлюють зв’язок зі своїм народом. Такий вид комунікації належить до офіційно-ділового стилю, якому притаманно точність викладу фактів, достовірність інформації, чіткість, послідовність, об’єктивність та нейтральність у висловлюваннях.

Стилiстичними особливостями полiтичного дискурсу займається стилістика. Великий тлумачний словник сучасної англійської тлумачить поняття стилістики як розділ мовознавства, що вивчає в межах функціональної мови суть і специфіку стилів мови, а також як сукупність виразних засобів мови [2, с. 1392].

Виразними засобами мови є стилістичні засоби. Зазвичай, їх використання є більш притаманним для художнього стилю. Завдяки їм політик може передати своє відношення до ситуації, донести інформацію до слухачів, переконавши їх у чомусь або схилити до якоїсь думки.

Одним з найбільш уживаних стилістичних прийомів є використання епітету, художнього означення, що підкреслює характерну рису, визначальну якість явища, предмета, поняття, дії [2, с. 354]. Епітет має завжди суб'єктивне значення, бо ґрунтується на підкресленні якості, ознаки описуваного явища [43].

Т. А. Палей у своїй статті "Лексико-граматичні особливості перекладу англomовних епітетів" стверджує, що епітет повідомляє додаткову інформацію про предмет, тому до перекладу цих стилістичних засобів необхідно ставитися вкрай обережно. Досить часто перекладачі використовують трансформації, щоб не втратити зміст та форму в цілому. До таких трансформацій належать конкретизація та генералізація значень, смисловий розвиток, антонімічний переклад, доповнення чи опущення слів. Всі трансформації не існують окремо одна від одної, а навпаки поєднуються [44, с. 103]. Наприклад, "*Our economy crippled by **reckless borrowing**; our children destined to pay for it for years to come; the future of our United Kingdom in the balance once again*" (Nick Clegg) [40] – "Наша економіка скалічена **нерозумними запозиченнями**; нашим дітям судилося розплатитися за це в майбутньому; майбутнє нашої Великобританії знову у невизначеному стані" (Нік Клегг).

Наступний стилістичний засіб, який є не менш розповсюдженим, ніж епітет – метафора, художній засіб, що полягає в переносному вживанні слова або виразу на основі аналогії, схожості або порівняння [2, с. 663].

Основною метою метафори у тексті політичної промови є створення образу, який переконає реципієнта у сказаному та додавання експресивності до промови, наприклад: "*Poland is the **geographic heart of Europe**, but more importantly, in the Polish people, we see the **soul of Europe***" (Donald Trump) [70] –

“Польща це географічне серце Європи, але найголовніше те, що у поляках ми бачимо душу Європи” (Дональд Трамп).

Майже всі політичні промови містять у собі порівняння – засіб художньої образності, один із видів тропів, що полягає у зіставленні одного предмета чи явища з іншими для того, щоб глибше його розкрити [2, с. 1066].

Політичні промови відносять до офіційно-ділового стилю, тому використання стилістичних засобів, таких як порівняння, дозволяють зробити спіч політика більш неформальним, тим самим наблизити його до своєї аудиторії слухачів, наприклад: *“Many allies, including Minister von der Leyen of Germany, recognized 2014 as a watershed year that awakened allies to a new reality” (James Mattis) [20] – “Багато союзників, в тому числі міністр Німеччини фон дер Ляєн, визнали 2014 рік переломним, який побудив союзників до нової реальності” (Джеймс Меттіс).*

Наступною за частотою використання після порівнянь є гіперболізація, тобто використання гіпербол – стилістичний засіб навмисного перебільшення з метою посилення виразності [2, с. 240].

Переклад гіперболи не становить труднощів і є здебільшого повним лексичним перекладом. Іноді перекладачеві доводиться вдаватися до таких прийомів як додавання, конкретизація та лексична заміна [45, с. 149-150], наприклад: *“But in the wake of the cold war, in a world where we are the only remaining superpower, it is the role of the United States to marshal its moral and material resources to promote a democratic peace” (George H. W. Bush) [31] – “Але у розпалі холодної війни, у світі, де ми є єдиною супердержавою, що залишилась, роль США полягає в руйнуванні моральних і матеріальних ресурсів для сприяння демократичному миру” (Джордж Герберт Вокер Буш).*

Отже, текст політичної промови може містити в собі велику кількість стилістичних прийомів, які в першу чергу притаманні художньому стилю. Тому перед перекладачем постає важливе завдання – вміло інтерпретувати зміст промови, не втративши суті, але і не перетворивши його на художній твір, пересичений стилістичними засобами.

РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛЕКСИКО-СТИЛІСТИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛОМОВНИХ ТЕКСІВ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

2.1. Аналіз перекладацьких лексичних трансформацій, використаних на прикладі матеріалу політичних промов

Всі перекладацькі трансформації поділяються на граматичні, лексичні та стилістичні. Серед дослідженого матеріалу за частотою використання перше місце посідають лексичні трансформації. При їх використанні відбувається заміна лексичних одиниць у вихідному тексті, лексичними одиниця мови перекладу, які іноді навіть не становлять їхні словникові одиниці, але лише можуть адекватно передати зміст та суть висловлювання.

Однією із найрозповсюдженіших перекладацьких трансформацій є генералізація значення, а саме 25 %, що проілюстровано у Діаграмі 3 (див. ст. 38). Генералізація — це заміна мовної одиниці у вихідному тексті на мовну одиницю з більш широким значенням у тексті, що перекладається, наприклад: *“It is here that we remember that even when hatred burns hottest, even when **the tug of tribalism** is at its most primal, we must resist the urge to turn inward.”* [7] — *“Саме тут ми пам’ятаємо, що навіть коли ненависть палає найгарячіше, навіть коли жага до фанатичної приналежності до свого суспільства є головною, ми повинні протистояти поклику прийняти участь у цьому”*.

При перекладі цього висловлювання було використано трансформацію генералізації значення. Вислів *“the tug of tribalism”* дослівно перекладається як *“завзята боротьба за трибалізм”*, що означає непереборне бажання індивіда належати до свого суспільства, що іноді викликає міжплемінну ворожнечу. Аби не обтяжувати текст термінами, які можуть становити труднощі у розумінні, цей вислів було перекладено за допомогою більш широкого значення.

Протилежною трансформацією до генералізації є конкретизація. Перекладачі застосовують цю трансформацію, коли потрібно замінити вихідне

значення більш конкретним у мові перекладу, наприклад: “*It was **here**, more than anywhere else, that the Renaissance began – a period of history that inspired centuries of creativity and critical thought across our continent and which in many ways defined what it meant to be European*” [15] – “Саме у **Венеції**, як ніде інше, почалося Відродження - період історії, який надихнув століттями на творчість та критичне мислення по всьому нашому континенті і багато в чому визначив, що означає бути європейським”.

Словосполученням “**State officials**” позначають представників органів влади штату. У цьому випадку мова йде про штат Нью-Йорк, так як у виступі було згадано Ендрю Куомо, який є 52-м губернатором штату, тому і при перекладі було застосовано трансформацію конкретизації, щоб деталізувати всі пункти.

Ще однією лексичною трансформацією є транслітерація, рідше – транскрибування. Транслітерація полягає у запозиченні графічної форми слова, транскрибування – звукової форми слова. Ці трансформації ідеально підходять для перекладу різних географічних назв та власних імен і майже завжди використовуються разом: “*So what really matters is **who they will have by their side**. Someone is going to hold the balance of power on the 8th of May and it won't be **David Cameron** or **Ed Miliband**. But it could be **Nigel Farage**. It could be **Alex Salmond**. Or it could be me and the Liberal Democrats*” [39] – “Тож, що насправді важливо, це те, з ким вони будуть працювати пліч-о-пліч. Хтось збирається розпорядитися владою 8 травня, і це буде не Девід Камерон чи Ед Мілібанд. Але це міг би бути Найджел Фарадж. Це міг би бути Алекс Салмонд. Або я і ліберальні демократи”.

При перекладі власних імен було використано транслітерацію та транскрибування у комплексі. Також було застосовано лексичну трансформацію заміни. Вислів “*to have by one's side*” має декілька перекладів – “*бути поруч*”, “*мати когось на своїй стороні*”. З урахуванням на те, що у тексті мається на увазі спільна робота політиків, то використали ідіому “*працювати пліч-о-пліч*”.

Так як українська мова та англійська мають різну структуру та побудову речення, досить часто використовують лексичну трансформацію антонімічного перекладу, наприклад: *“The Jerusalem Avenue passage required constant protection, repair, and reinforcement, but the will of its defenders **did not waver**, even in the face of death”* [9] – *“Шлях по Єрусалимському проспекті вимагав постійного захисту, ремонту та підкріплення, але воля його захисників **вистояла** навіть перед лицем смерті”*.

Слово “waver” з англійської перекладається як “коливатися”, “прогинатися”, також у самому реченні присутнє заперечення. Тому при перекладі було вирішено використати трансформацію антонімічного перекладу та дієслово “вистояти”, як антонім до одиниці у вихідній мові.

Досить часто при перекладі текстів політичних промов доводиться додавати деякі мовні одиниці, щоб забезпечити адекватний переклад. Такий прийом називається додаванням, наприклад: *“**This summit**, and my trip over the past week, has obviously occurred against a backdrop of the broader debate over globalization and trade”* [31] – *“**Дипломатична зустріч у Перу**, і моя поїздка за останній тиждень, очевидно, відбулися на тлі більш ширших дебатів щодо глобалізації та торгівлі”*.

При перекладі уривку, було використано трансформацію додавання, аби наголосити саме на місці доповіді.

Ще однією з лексичних перекладацьких трансформацій є трансформація заміни, коли одна лексична одиниця у вихідній мові замінюється на іншу одиницю у мові перекладу, або задовольнити потреби адекватного перекладу: *“Everyone is listening to you now. You came by the tens of millions to become part of a historic **movement**, the likes of which the world has never seen before. **At the center** of this **movement** is a crucial conviction that a nation exists to serve its citizens. Americans want great schools for their children, safe neighborhoods for their families, and good jobs for themselves”* [72] – *“Усі зараз вас слухають. Ви прийшли десятками мільйонів, щоб стати частиною історичної **ідеї**, подібної до якої ще світ ніколи не бачив. **В основі** цієї **ідеї** вирішальне переконання, що*

існує нація, яка служить своїм громадянам. Американці хочуть чудових шкіл для своїх дітей, безпечних мікрорайонів для своїх сімей та гарних робочих місць для себе”.

Найперше значення слова *“movement”* – *“рух”*, але за змістом промови Дональда Трампа, можна зрозуміти, що він має на увазі *“ідею”*, яка змінить світ, а в *“основі”*, хоча початкове значення слова *“center”* – *“центр”*, закладені переконання про нову та кращу націю.

2.2. Аналіз перекладацьких стилістичних трансформацій, використаних на прикладі матеріалу політичних промов

Політичні промови іноді викликають труднощі у перекладачів. Досить часто при перекладі політичних промов перекладачі покладаються на різноманітні трансформації, особливо на стилістичні.

Однією з таких трансформацій є використання синонімічних замінів. Як англійська мова, так і українська мають досить широкий синонімічний ряд у багатьох словах. Це допомагає уникати повторень, тим самим роблячи текст більш привабливим візуально. Також при перекладі це допомагає додати більшої емоційності чи експресивності там де це необхідно. У більшості випадків перекладачі використовують синонімічну заміну для того, щоб текст звучав більш природно для носіїв мови перекладу: *“This continent no longer confronts **the specter** of communism. But today we’re in the West, and we have to say there are dire threats to our security and to our way of life. You see what’s happening out there. They are threats. We will confront them. We will win. But they are threats”* [11] – *“Цей континент вже не стикається із **відголосками** комунізму. Але сьогодні ми на Заході, і ми повинні сказати, що існують серйозні загрози нашій безпеці та нашому способу життя. Ви бачите, що там відбувається. Вони є загрозою. Ми будемо протистояти їм. Ми переможемо. Але вони є загрозою ”*.

Слово “*specter*” можна перекласти як “*загроза, передчуття, фантом, привид, щось забуте*”. Через такий широкий синонімічний ряд, досить складно підібрати еквівалент чи синонім, який би поєднував усі переклади.

Через відмінності у двох мовах виникає проблема з безеквівалентною лексикою, у такому випадку перекладачі використовують наступну стилістичну трансформацію – описовий переклад. Такий спосіб допомагає перекладачу відтворити пояснення до мовних одиниць, які не мають еквівалентів у мові перекладу: “ *This is a massive storm; hurricane-force winds extend some 175 miles in every direction of the center. The storm may strengthen as it meets the cold front approaching from the northwest, and that’s when it changes from a tropical storm to a nor’easter, which has very big implications for those areas to the west of us and to the north of us*” [23] – “*Це масивна буря; вітри через дію урагану простягаються приблизно на 175 миль у кожному напрямку від центру. Буря може посилитися, коли зустрічається з холодним фронтом, що наближається з північного заходу, і тоді вона змінюється з тропічної бурі на ураган з снігом, що має дуже великі наслідки для цих районів на захід та на північ від нас*”.

Описовий переклад досить часто використовують для перекладу реалій, які характерні для однієї країни та зовсім далекі для культури іншої. Наприклад, у цьому уривку Майкл Бдумберг доповідає про результати урагану Сенді та використовує у своїй доповіді таку реалію як “ *a nor’easter*”. Загалом, еквівалент в українській мові існує, “*Норд-Ост*”, але цей еквівалент нічого не говорить українському слухачеві, так як цей вид урагану може виникнути лише на північно-східному узбережжі США, який бере початок з Атлантичного океану та результатом якого, можуть бути опади снігом.

Наступною стилістичною перекладацькою трансформацією є компенсація. Її принцип полягає у додаванні необхідних мовних одиниць, які втрачаються при перекладі або які зовсім неможливо передати, наприклад: “*The signs of this friendship stand in our nation’s capital. Just steps from the White House, we’ve raised statues of men with names like Pulaski and Kościuszko*” [11] – “*Ознаки цієї дружби стоять у столиці нашої країни. Усього за кілька кроків від Білого дому*”.

ми возвели монументи **національним героям** з такими іменами, як **Казимир Пуласький та Тадеуш Костюшко**”.

В уривку, слово **“men”** було замінено словосполученням **“національні герої”**. Адже не всі люди знають, що особи, про яких говорить Дональд Трамп є учасниками Американської революції та почесні громадяни США, хоча за походженням вони були поляками.

Ще однією стилістичною трансформацією є адаптація. Ця перекладацька трансформація націлена на відтворення інформації, яка є чужою та незрозумілою для носіїв мови перекладу. Досить часто таким мовними одиницями можуть слугувати лакуни, реалії та вирази, характерні для вихідної мови: *“ As dawn broke that December day, paradise never seemed so sweet. The water was warm and impossibly blue. Sailors ate in **the mess hall**, or readied themselves for church, dressed in crisp white shorts and t-shirts. In the harbor, ships at anchor floated in neat rows: **the California, the Maryland and the Oklahoma, the Tennessee, the West Virginia and the Nevada**. On the deck of **the Arizona**, the Navy band was tuning up”* [8] – *“Коли настав світанок у той грудневий день, рай ніколи не здавався таким солодким. Вода була теплою і неможливо блакитною. Моряки їли у військовій їдальні або готувалися до церкви, одягнені у білосніжну форму: білі шорти та футболки. У гавані кинули свої якорі рівними рядами кораблі: **“Каліфорнія”, “Меріленд” і “Оклахома”, “Теннессі”, “Західна Вірджинія” та “Невада”**. На палубі **“Арізони”** група ВМС налаштовувалася на роботу”*.

Термін **“mess hall”** перекладається як “обідати за одним столом”, досить часто таке визначення дають їдальням у тюрмах або на військових кораблях. Так як мова йде про кораблі, які стояли у гавані, та про моряків, які готувалися до початку нового дня, можна зробити висновок, що мається на увазі **“військова їдальню”**. Також, при перекладі ми використали лапки, щоб показати, що *“the California, the Maryland and the Oklahoma, the Tennessee, the West Virginia and the Nevada”* – саме назва кораблів, а не штатів.

Досить часто при перекладі політичних промов перекладачі покладаються на різноманітні трансформації, особливо на стилістичні. Подібні трансформації використовуються, коли у текстах налічуються мовні одиниці, які не присутні у мові перекладу або коли перекладач має на меті зберегти експресивність, зробити акцент на стилі мовлення, а не намагається донести структуру тексту.

Під час дослідження було виконано статистичні підрахунки частотності використання перекладацьких стилістичних трансформацій, що проілюстровано у Діаграмі 4 (див. ст. 38).

ВИСНОВКИ

На початку дослідження було проаналізовано політичну сферу загалом і термін політичної промови окремо. Після перегляду різних варіантів визначення поняття політичної промови можна визначити, що це заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін.

Під час аналізу текстів політичних промов на лексичному рівні було виявлено наявність великої кількості політичних термінів, лакун, абревіатур та скорочень, фразеологічних одиниць, неологізмів. Визначено загальні способи перекладу подібної лексики.

Найбільш розповсюдженим способом є використання перекладацьких трансформацій. Генералізація, конкретизація, заміна та додавання займають у комплексі за частотою використання перше місце (49%). Друге місце за частотою використання перекладачем займає дослівний переклад або калькування (21%). Найменш поширеними способами перекладу виявилися транслітерація (14%), описовий переклад (9%) та наближений переклад (7%).

Після лексичних особливостей, було розпочато дослідження стилістичних особливостей. Після вивчення різноманітних текстів політичних промов, був зроблений висновок, що подібні тексти налічують велику кількість використання стилістичних засобів, таких як епітети, метафори, порівняння, гіперболи, використання займенників та риторичних запитань. Після дослідження різних класифікацій способів перекладу стилістичних засобів, було виокремлено низку способів перекладу, до яких належать: пошук відповідного еквіваленту (51%), дослівний переклад (16%) та описовий (13%) та транслітерація, транскрибування (9%) та перекладацькі трансформації (11%).

Третім та основним етапом дослідження виявився аналіз основних перекладацьких лексичних та стилістичних трансформацій. Під час аналізу текстів політичних промов виокремленні лексичні трансформації, до яких

належать конкретизація (12%) та генералізація (25%), трансформації заміни (5%) та додавання (41%), транскрибування, транслітерації (5%), антонімічний переклад (12%). Серед стилістичних перекладацьких трансформацій, що використовувалися при перекладі, виокремлюємо прийом синонімічних заміни (38%), описовий переклад (50%), трансформації компенсації (7%) та адаптації (19%).

Отже, англійські політичні промови викликають певні труднощі при перекладі через те, що специфіка таких текстів поєднує у собі риси публіцистичного, наукового і іноді художнього стилів. Під час дослідження було виявлено, що поняття політичної промови та вибір адекватного способу перекладу буде актуальним ще протягом століть, оскільки мова розвивається і перекладачеві необхідно вміти обирати такий спосіб перекладу, який буде не тільки адекватно передавати суть висловлювання, а й відповідати певним нормам перекладу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Самойлова І. В., Подвойська О. В. Лексичні особливості політичних промов // Філологічні науки. – 2016. – Книга 1. – С. 235-238.
2. Бусел В.Т. Великий тлумачний словник української мови / В.Т. Бусел // Київ: Перун, – 2005. – С. 1719.
3. Пасенчук, Н. В. Поняття дискурсу як комунікативної події та текстової категорії / Н. В. Пасенчук // Science and Education a New Dimension. Philology. – Budapest, 2017. – № 123. – С. 52– 56.
4. Коваль І. О. Президентський дискурс: сутність, структура, функції, цілі/ І. О. Коваль // Стратегічні пріоритети. – 2012. – № 3. – С. 158–164.
5. Усенко М. Особливості перекладу політичного дискурсу / М. Усенко // Матеріали IV Всеукраїнської студентської науково-технічної конференції «Природничі та гуманітарні науки. Актуальні питання», 19–20 квітня 2011 року – Т. : ТНТУ, 2011 – Том 2. – С. 314. – (Гуманітарні науки).
6. Петренко В. Особливості визначення політичної мови / В. Петренко // Політичний менеджмент – 2007. – № 2. – С. 16 – 24.
7. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / В. І. Карабан. – Частина 1 : Граматичні труднощі . – Флоренція; Гранада; Київ: Tempus. – 1997. – С. 317.
8. Barack Obama. Address at Pearl Harbor delivered 27 December 2016, Oahu, Hawaii /Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/PDFFiles/Barack%20Obama%20%20Pearl%20Harbor%20Address.pdf>.
9. Сіняговська І. Ю. Визначення та класифікація перекладацьких трансформацій у процесі художнього перекладу тексту / І. Ю. Сіняговська // Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія"]. Сер. : Філологія. Мовознавство. – 2014. – Т. 221, Вип. 209. – С. 89– 93.

10. Donald J. Trump. Address to the people of Poland, delivered 6 June 2017, Krasiński Square, Warsaw, Poland / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/donaldjtrumpwarsawspeech.htm>.
11. Donald J. Trump. Address to the people of Poland, delivered 6 June 2017, Krasiński Square, Warsaw, Poland / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/donaldjtrumpwarsawspeech.htm>.
12. Conservative leader David Cameron's speech to the party's 2007 conference / Електронний ресурс. Режим доступу: https://conservativehome.blog/torydiary/files/david_cameron_text.pdf.
13. Клименко І. М. Лексичні трансформації при передачі англійської політичної термінології українською мовою / І. М. Клименко, І. С. Зоренко // Філологічні студії. Науковий вісник Криворізького державного педагогічного університету. – 2012. – Вип. 8. – С. 84–90.
14. Hillary Clinton. Keynote Speech APEC Summit on Women and the Economy, delivered 16 September 2011, Westin St. Francis Hotel, San Francisco, CA /Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/hillaryclintonwomeneconomysummit.htm>.
15. Остапенко С. А. Відтворення фігур субституції у процесі художнього перекладу / С. А. Остапенко // Записки з романо-германської філології. – 2016. – Вип. 2. – С. 50–58.
16. Theresa May. A new era of partnership and cooperation between the UK and the EU, delivered 22 September 2017, Florence, Italy / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/theresamayflorencebrexitspeech.htm>.
17. Колесник А. О. Перекладацькі прийоми під час перекладу термінології наукових текстів / А. О. Колесник, О.Ф. Белікова // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2010. – Вип. 1. – С. 719–727.

18. George Herbert Walker Bush. Presidential Inaugural Address, delivered 20 January 1989 / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/georgehwBushinauguralspeech.htm>.
19. Анурина І. С. прийом компенсації як основний засіб відтворення порушеної мовної норми в художніх творах (на матеріалі перекладів роману Д. Кіза "Квіти для елджернона" українською та російською мовами) / І. С. Анурина // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Філологія. – 2016. – Вип. 20(2). – С. 106–108.
20. SecDef James Mattis. NATO Press Conference After Defense Ministerial, delivered 15 February 2017, NATO Headquarters, Brussels, Belgium / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/jamesmattisNATOpresenter.htm>.
21. Ребенко М. Ю. Адаптація як прийом творчої модифікації при перекладі / М. Ю. Ребенко // Актуальні проблеми філології та перекладознавства. – 2009. – Вип. 4. – С. 177–180.
22. Комиссаров В. Н. Теория перевода (лингвистические аспекты): учеб. для ин-тов и фак. иностр. яз. / В. Н. Комиссаров. – М.: Высш. шк., 1990. – С. 253.
23. Michael Bloomberg. Press Update on Hurricane Sandy, delivered 29 October 2012, New York, NY / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/michaelbloomberghurricanesandy.htm>.
24. Michelle Obama. Address at West Point Graduation Banquet, delivered 20 May 2011, West Point, NY / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/michelleobamawestpointbanquet.htm>.
25. Mike Pence. VP Nomination Acceptance Address, delivered 20 July 2016 / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/convention2016/mikepencercnc2016.htm>.

26. Mitt Romney. Faith in America, delivered 6 December 2007, College Station, TX / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/mittromneyfaithinamerica.htm>.
27. Полевик Д.О. Антонімічний переклад, як складова перекладацьких трансформацій [Текст] / Д.О. Полевик, О.А. Кириченко // Соціально-гуманітарні аспекти розвитку сучасного суспільства : матеріали Всеукраїнської наукової конференції викладачів, аспірантів, співробітників та студентів факультету іноземної філології та соціальних комунікацій, м. Суми, 19-20 квітня 2013 р. / Відп. за вип. В.В. Опанасюк. – Суми : СумДУ, 2013. – Ч.1. – С. 98–99.
28. Newt Gingrich. Installation Address as House Speaker at the Opening of the 104th Congress, delivered 4 January 1995 / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://americanrhetoric.com/speeches/newtingrichhousespeakerinaugural.htm>.
29. Пастух Т. А. Лакуни як прояв розбіжностей у мовній картині світу / Т. А. Пастух // Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки. – 2013. – Вип. 32(1). – С. 99–101.
30. Башук Н. П. Переклад безеквівалентної лексики у публіцистичних текстах / Н. П. Башук // Наукові записки [Ніжинського державного університету ім. Миколи Гоголя]. Філологічні науки. – 2016. – Кн. 2. – С. 11–15.
31. George H. W. Bush. Address at West Point, delivered January 5, 1993 / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-5-1993-address-west-point>.
32. Barack Obama. Press Conference in Peru, delivered 20 November 2016, Lima Convention Center, Peru / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.americanrhetoric.com/speeches/barackobama/barackobamaperupressconference.htm>.

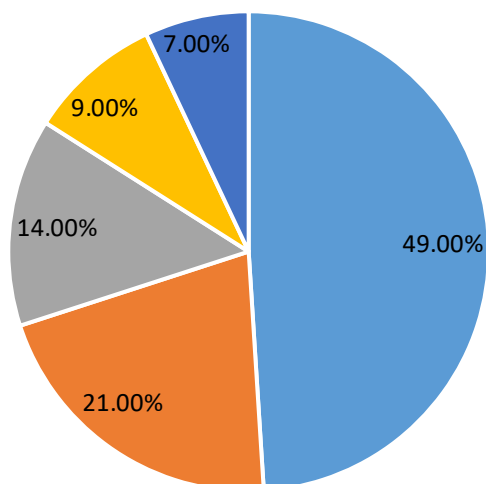
33. Скребкова М. Особливості перекладу абревіатур та скорочень у англomовних комп'ютерних текстах / М. Скребкова // Нова педагогічна думка. 2016. – № 1. – С. 47– 49.
34. Бондаренко О. Особливості перекладу абревіатур, акронімів і скорочень / О. Бондаренко // Теоретичні й прикладні проблеми сучасної філології. – 2015. – Вип. 1. – С. 76– 83.
35. Федоренко О. Політичні неологізми-запозичення в англomовних засобах масової інформації / О. Федоренко // Південний архів (філологічні науки). Романські, германські та східні мови, № 73 (2018). – С. 139–143.
36. Кльось С. Семантичні особливості функціонування фразеологізмів у політичному дискурсі (на основі промов діячів англійською мовою) / С. Кльось // Молодь і ринок. – 2012. – № 1. – С. 106– 110.
37. Лосіч О. Утворення англomовних фразеологізмів політичного дискурсу та проблеми їх перекладу українською мовою / О. Лосіч // Вісник студентського наукового товариства Горлівського інституту іноземних мов, Випуск 3. - Бахмут 2017. – С. 92– 94.
38. Кунин А. В. Фразеология современного английского языка. Москва: Наука, 1972. – С. 289.
39. Белих Д. І. Особливості перекладу англійських фразеологічних одиниць у політичному дискурсі / Д. І. Белих, Є. І. Ковальова // Вісник Національного технічного університету "ХПІ". Серія: Актуальні проблеми розвитку українського суспільства = Bulletin of the National Technical University "KhPI". Series: Actual problems of Ukrainian society development : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 4 (1280). – С. 88-92.
40. Nick Clegg manifesto speech in full / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.politics.co.uk/comment-analysis/2015/04/15/nick-clegg-manifesto-speech-in-full>.
41. Hillary Clinton's big economic speech / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.vox.com/2015/7/13/8953349/Clinton-economic-speech-transcript>.

42. Full transcript: Hillary Clinton and Donald Trump's final presidential debate / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://www.vox.com/policy-and-politics/2016/10/19/13336894/third-presidential-debate-live-transcript-clinton-trump>.
43. Моркотун С. Б. Відтворення експресивності образних засобів при перекладі текстів політичного дискурсу / С. Б. Моркотун [Електронний ресурс] // Синопис: текст, контекст, медіа, № 3 (19), 2017.
44. Палей Т. А. Лексико-граматичні особливості перекладу англомовних епітетів / Т. А. Палей // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка . Філологічні науки. – 2017. – Вип. 2. – С. 99 – 104.

ДОДАТКИ

Переклад особливостей лексики політичних промов

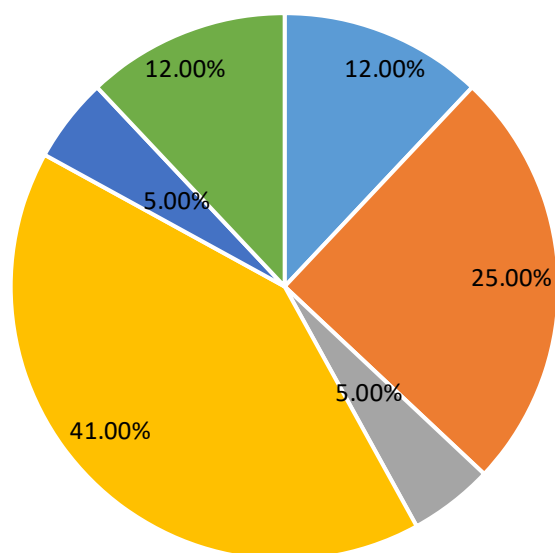
- перекладацькі трансформації (генералізація, конкретизація, заміна та додавання)
- калькування та дослівний переклад
- транслітерація
- описовий переклад
- наближений переклад

Діаграма 1

Переклад стилістичних особливостей лексики політичних промов

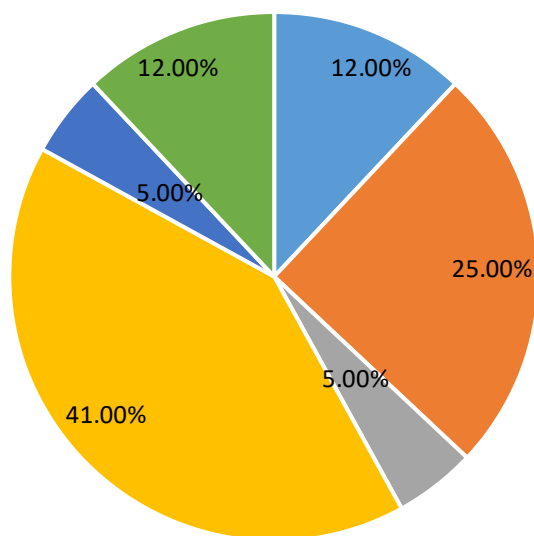
- конкретизація
- генералізація
- трансформація заміни
- додавання
- транскрибування, транслітерація
- антонімічний переклад

Діаграма 2

Використання основних лексичних перекладацьких трансформацій

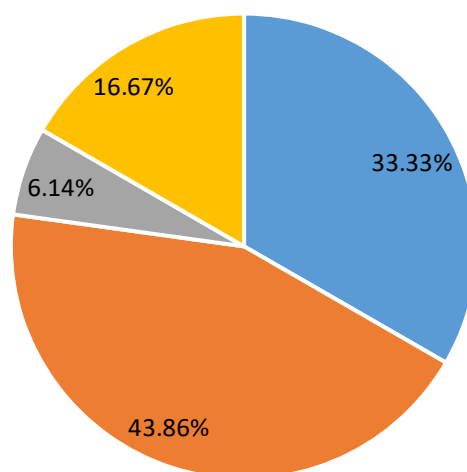
- конкретизація
- генералізація
- трансформація заміни
- додавання
- транскрибування, транслітерація
- антонімічний переклад
- синонімічні заміни

Діаграма 3

Використання основних стилістичних трансформацій

- синонімічні заміни
- описовий переклад
- трансформації компенсації
- адаптація

Діаграма 4